

Fersen fan Geartsje Douwes - Inleiding

Deze gedichten zijn door Geertje Muller-Fokkema opgeschreven in een klein schriftje. Enkele ervan stuurde zij in voor plaatsing naar de Leeuwarder Courant. In de rubriek “Lyrische Krant” werd het gedicht “It lêst betrouwen” geplaatst op 12 januari 1980.

Het gedicht “Súdafrikaanse Band” werd gepubliceerd in het literaire Friestalige blad Trotwaar, nummer 4 in 1980.

Mijn moeder schreef de meeste gedichten in de laatste jaren voor haar dood. Ze kreeg door de publicaties de smaak te pakken en zat vele malen voorovergebogen boven haar kleine boekje te schrijven, te krassen en te herschrijven, “te stinnen” zoals we dat in het Fries zeggen, tot het goed was. Vaak ook was ze niet tevreden en liet ze het voor wat het was, zonder het nog eens in het net over te schrijven. Het was meer een dagboek misschien dan de dichtbundel die het nu wel is geworden.

Maar toen mijn broer Michiel en ik de gedichten lazen na haar dood vonden we ze erg de moeite waard om te worden gelezen en spraken we af in welke volgorde dat dan moest zijn. Zo maakten we er een klein boekje van voor familie en naaste vrienden. We zetten een enkel gedicht op de telefoon dat je kon horen als je het nummer van het toenmalige “Operaesje fers” belde

(“Seekob”). We gebruikten haar dichtersnaam Geartsje Douwes zoals ze die in de gepubliceerde gedichten zelf gekozen had.

De thema's van Geertjes gedichten zijn veelal het einde van dingen, het onomkeerbare einde dat de tijd met zich meebrengt voor mens en natuur. Het ouder worden, de relatie tussen ouder en kind, man en vrouw, de scheiding tussen rassen die de wereld steeds weer maakt of idealen die zij zelf niet heeft kunnen bereiken in haar leven. Maar ook angst voor wat komen gaat, een onderhuidse angst die goed valt te verklaren door haar ziekte, waaraan zij zelf in 1985 overleed: kanker. Onderhuids: die ziekte wordt niet met zoveel woorden benoemd.

Mij valt aan deze gedichten vaak een melancholieke stemming op, soms zelfs wanhoop, over de toekomst. Maar de beelden die zij gebruikt zijn geworteld in haar grote liefde voor de mens en de natuur, en vooral voor de eenvoud van de dingen. De Friese taal, haar andere grote liefde, was het meest geschikte instrument voor haar om deze beelden op te roepen.

Leonne van der Duim-Muller, 2010

fersen fan
Geartsje Douwes

*Ferheftig, roppig, trêdet de sêekob
de waerme weake grûn.
Stadich gliidt it glânzjend wjirmte
út syn ferhoalen stee:
“Der wurdt kloppe, der wurdt roppen!
Hat der ien ferlet fan mij?”
Snipt de snaffel; slút him fêst;
‘t Joech him foar it earst en lêst.*

Desimber 1979

Jouns bij de bushalte

*Deastil stean de beammen
te dreamen by it wiet.
Gjin sigentsje ferwegeet har tûken
as harken se nei in ynnerlik liet.*

*Se spegelje har yn'e grêften,
dêr glânzet in oare wrâld;
suverder, frediger as uzes?
Of 't wjerbyld: wreed en fersteurd.*

*Hiene wij wat fan'e beammen,
de tûken yn oerjefte heven
tsjin'e loftten oan
ferwachtsjend in oare tiid;
bewoartele fêst yn'e ierde;
net hinne en wer
troch twivel en eangsten ferslein
dochs trou en wach op it plak.*

6 desimber 1979

59 ier

*Wêrom it toarre blêd net falle litte?
Beskamsum, om dij bleat te jaan?
Al streamt it libbenssap wat stager
it dracht in nij libben oan.*

*Lit falle wat neat wurdich is;
lit los om de ferhoalen knop,
dy't iepen barst yn better tiid;
- as net, yn winternacht oerizele,
de wyn it broaze twiichje brekt -
lit los! In nij libben wekt ús ..*

11 desimber 1979

Blomketerp

*Sa sêft as wie it Maaie
komt mij de stilte oan.
It reid sels hâldt de siken yn;*

*myn knisterjen op it skylpepaad
brekt de tsjoen.
Einen skrille út de ûnderwâl,
stowe kwêkjend op it lân.*

*Efter mij wurdt it wer stil,
it fjild keart ta himsels wer yn.
It reid, de sleat, it skylpaad leit
yn oandachtige mimering ...*

*Moarn skuort hjir de buldoazer
de grûn foar swimbad, iisbaan, sport.
Foar tûzenen fertier,
de ekskavateur stiet ree.
Wêr fyn ik in skylpaad den
sa'n lêste stripe free..*

13 desimber 1979

It lêst betrouwen

*Kreas, ynfieren leit it hofke
Bêde njonken it foarstlik Tún.
Tsjin hege tsjerkemuorren skoarje
de lytse wenten oarekant.
Al ieuwen lang.*

*It motoarysk blik droant oer de dyk,
net mear te stuitsjen,
net wei te tinken, bij nacht en bij dei
snijt syn baan flak foar de rúten lâns
troch it lêst betrouwen.
“God staakt”, skreau oan de poarte
in âlde hân.*

12 jannewaris 1980

“Lyrische Krant” Leeuwarder Courant

Biidwurd - disharmonij

*Harmonij út earder dagen
Wêr is dy keard;
doe't Bach yn fuga's en koaralen
it hielal omsleat yn ien besiele bân*

*De bom op Hirosjima-Nagasaki
hat net alline dy kwart miljoen bewenners
mei atomen spliten,
mar hat syn skerven yn ús eagen brutsen
Ferskuord ús takomst,
de natuer ta delgong keard.*

*Dêrom draaie bern no platen
yn diskobars mei jazz en beat:
it biidwurd is tonei:
diskharmonij*

Carnaval

*It bern dat men dreamde
sjonge, dûnsje, trije dagen lang,
hân oan hân, earm yn earm, wang oan wang
Net kend sa at in oar dy sjocht
mar as de minske
dy't men winske.*

*Dan ho! Maskers op!
362 dagen mefrou
mei boadskipweintsje yn tou
Mem, dy't sân oere moarns
de skoalbrogge yn it tromke skikt
húsfrou yn'e koken
mei smoarrige pannen, ierappelspruten,
frou jounslet manleaf wachtsjend
mei in slokje bij it lêste nijs.*

*It dreamend bern
dat achter al dy maskers sit
ken gjinien as ik.*

14 Jannewaris 1980

In memoriam Klaasje de Jong 1980

Deadewacht

No leit se stil.

Sa deastil.

Moarmerbleek dat leaf gesicht.

*Altyd sa blier, in golle laits,
freonlik, tankber foar elk lyts
gebaar fan hertlikheid.*

No leit se stil.

Wie se in bern yn it ferstân?

*Ek as in bern sa wiis
seach se troch ús hinne.*

*Wat hie se soms in pine om 't botte wurd,
't lytsachtsjende gebaar,
achteleazens om har hinne.*

Mar se hie leaf, koe leafde jaan;

kom dêr ris om by 't grut ferstân..

Noch ien keer sjoch ik dat leaf gesicht.

De kist moat ticht.

Wat fiel ik mij alline.

De dea stie foar de doar

*We hiene sa sekuer oerlein
mar doe't er fierder kaam
wie alle rêst en hoop ferflein
Allinne dit bleau oer:
Christus, ûntfermje jo,
Hear, ûntfermje jo,
Christus, ûntfermje jo!*

Súdafrikaanse Band

20 jier Sharpville.
Gitaren gûle
de swiere tromme -
it hert keart my om -
“ ‘k Bin mar ien kear jong!”
De swiere tromme
droant geweld.
“Kleure myn fel!”
Wat sjongt de stim:
“triennen...
werhinne..
nij begjin..” -
Achter in skut
Tegwin sliëpt.
Syn namme betsjut
“stil wetter”.
Joy is syn mem.
Joy dûnset, dûnset, dûnset,
har hier dûnset mei.
Joy dûnset har frij!

Deadenbetinking

In sêfte roffel fan fuotten op asfalt.

't Is deadenbetinking:

*ferjagen, ferspeiden, finzenen, flechtsjend foar
haat en geweld*

foar de droanjende stap fan de learzens

Minsken stean

en sjogge it oan.

Siz net "Dat's lang lyn"

't Wie juster

't Is hjoed

It bart moarn.

Dy droanjende stap fan learzens,

*dy sêfte roffel fan fuotten - fuot, fuot
en wij..*

wij sitte bij de t.f.

en sjogge der nei

In maaiedei

*We jeije oer de wegen
Oranje, grien, giel, wyt.*

In film it fjild:

glânzjend grien

- lytse ljip -

read op swart-wyt:

- strânljip -

mearkepronk

- fesant op 't lân -

We jeije nei de fierten!

Op 't snjit! Sa ryk!

Protsjes smoarge fearren op'e dyk.

Dat stomme bist

Stom bisto.

Oer pake

*Efkes bij oerpake oan,
âld man, hast njoggentich, allinne
"It treft mar min,
'k sit oan 't waarmiten, bêrn,
wolst ek in hapke nimme?
't Is fierstentefolle foar in man allinne.
'k Moat noch nei 't postkantoar,
woe ik no mar hinne.
Soest fuort wer nei de bus?
Oent sjen dan!!"*

*Dêr fietst er hinne
kearsrjocht, behindich,
sa wurdt er wei yn it ferkear.
En ik bin 't dy't achterbliuwt
Wachtsjend op 'e bus - allinne.*

5 juny 1980

Swart op wyt

*Steile stêd
griene grêften
't skiere ljoft
nea helderop de kleuren
ûnwennigens fret har op*

*De bliere sinnetiid
yn wille en dûns mei maten
kleure swarte
De izige stap
it hurde lûd
de kâlde eagen
wyt op wyt
swart op swart
Wa't dat net docht
wurdt straft.
Oan har fuotten
't boike boartet, tateit, laket.*

*Dêr dwers oerhinne
swart op wyt,
dat it mis rint mei har maten
yn har thúslân.
Oaren laitsje
Oaren prate
Foar har gjin werom,
gjin foarút.
Yn har smert
finzen apart.*

De simmer flechtet

*De simmer flechtet
it fjild leit stil en griis
de risping is op hannen
mar yn myn hoare hûs
de eangst wearet om*

*Fammenstiid ferwachtings
wat waerd dêrfan
de tiid ferrûn yn inger romten
wat haw ik eins bedijd
en djip yn mij waret de eangst*

*Hjerstwyn reaget troch de krunen
sa falt it deade blêd
mar oan de keale tûken
in nije knop leit bleat.
Lit falle wat neat wurdich is
dat frij komt wat bedutsen is
en útbrekt as in libbenssaad!*

De nammeleazen

*Jong'rein út safolle lannen
oanspield as weardeleas jolm
Foar har hjir gjin dak en gerak
har libben ferfljocht as in amme
Wa kent har plak en har nammen.*

*'k Stie njonken ien op'e tram
hij seach yn myn each dat er swart wie
wêr wied er wei, wat syn doel?
Ik ried aanst noflik retour,
mar hij, wie hij Abel, myn broer?*

Is leafde

't oanfierdigjen

fen in oar syn oars-wêzen

Is skûljen bij de leafste

ûnbegrepen

genêze

Is gemiensumheid

genêze oan'e iensumheid

Us heit

*Heit learde mij it harkjen op'e melodij
wurden yn lieten en gedichten
op oargeltoanen sjongend heech yn it ferwulf
har lûd en wjerlûd.*

*Wy strúnden fier de dunen troch
bij brúzjend wetter of stille sleatten lâns
eltse blom joech hij de namme fan*

*Sa waarden skreaun de earste fersen
fan myn bestean.*

Hat Heit dat sels ooit witten?

Al wurd ik like âld as hij

Ik sil him nooit ferjitte.

De downen koerje

*wer't ik to sliepen liz
Sa wie it juster net
en moarn net mear
Dit is allinne no:
ien lange dei fol frede.*

*Sinne ferriedt him troch de skreefkes.
Hoe suver gol is grif de folle dei
achter ruten en gerdinen.*

